

Sinema Gezgini

"Sinema bir şenliktir."

Instagram: @sinegezin Facebook: Sinema Gezgini
e-posta: sine_filolog@hotmail.com

Roberto Rossellini

SİNE-SÖZ

"Filmde en önemli şey ritimdir. Bu ise öğrenilen bir şey değil, insanda bulunan bir şeydir."

Robert Rossellini (1906-1977)

Kusursuz Dünya

SİNE-ANEKDOT

Sinema dünyasında zaman zaman yönetmenlerle oyuncular arasında çatışmalar olur. Bazen çok sert biten bu tip kavgalardan geriye ilginç anekdotlar da kalır. İşte bunlardan biri popülerliğinin zirvesindeyken Kevin Costner ve ünlü oyuncu-yönetmen Clint Eastwood arasında yaşanmış. 1993'te Kusursuz Dünya'nın (A Perfect World) bir sahnesinin çekiminde Kevin Costner, yönetmen Eastwood'a kızarak setten ayrılır. Clint abimiz aktörün sakinleşip dönmelerini beklemek yerine, Costner'in dublörüyle sahneyi çekmeye devam eder. Costner daha sonra sete geri geldiğinde, sahneyi ne olursa olsun çekmeye devam ettiklerini görünce şoke olur. Eastwood ona 'Tekrar gidersen, filmi kalınamı da dublörle çekerim, sen de oturur izlersin.' deyince çekimler bitene kadar da bir daha setten ayrılmaz.

SİNEMA KÜTÜPHANESİ

Sansür, Türkiye'de sanat alanına musallat olan bir bela. Sinema da bizdeki yüz yıllık serüveni boyunca bu beladan nasibini fazlasıyla almış. Ayrıca devlet eliyle ya da çeşitli kurumlarca yapı(tır)lan sansürün incelenmesi bu ülkenin neleri kafaya taktığına, nelerle uğraştığına da bakmak demek. İşte yakın zamanda sinemamızın sansür tarihi, üstelik de Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından, kitaplaştı. Sansür defterleri üzerine iki yıl süren bir çalışmanın ürünü olan "Türkiye'de Sinema Sansürünün Tarihi" 1932-1988 yıllarını kapsıyor ve üç ciltten oluşuyor. Kitap sinema alanında önemli akademisyenlerden Ali Karadoğan ve Samire Ruken Öztürk tarafından hazırlandı. Özel bir baskıyla ve sınırlı sayıda basıldı. Ayrıca her cilt internet ortamında dijital olarak da erişime açıldı. Sadece sinemaseverler için değil ülkenin derinlerdeki yazgısını incelemek isteyen herkes için bulunmaz bir kaynak niteliğinde. Dilerim 88 sonrasında ki sansür de çalışılır ve özellikle 12 Eylül'den günümüze otosansür kavramına ilişkin bir inceleme de yayımlanır.

KARACA'DA BU HAFTA

Kentimizin yegâne bağımsız sinemasında bu hafta Garpar Noe şenliği var diyebiliriz. Aykırı yönetmenin ağırlıklı olarak son dönem filmleri ve yeni filmi Vortex gösterimde olacak. Noe hayranları için bulunmaz fırsat sunan Karaca'da 13-19 Mayıs haftası programı şöyle:

Dönüş Yok (L'irreversible) / 18.15
Vortex / 12.00 - 14.45 - 17.30 - 20.15
Lux Aeterna / 17.15
Climax / 20.00
Dünyanın En Kötü İnsanı (Verdens Verste Menneske) / 12.30
Her Şey Her Yerde Aynı Anda (Everything Everywhere All at Once) / 14.45
Ön gösterim:
Paris 13. Bölge (les Olympiades) / 18 Mayıs Çarşamba - 20.30

'KENDİ HAPİSHANEMİZE KAPANMIŞIZ HEPİMİZ'

UYSALLAR

(8 Bölüm, Türkiye, 2022)

Y: Onur Saylak

O: Öner Erkan (Oktaç), Songül Oden (Nil), Haluk Bilginer (Berhudar), Uğur Yücel (Olcaç), Nezaket Erden (Yağmur), Erdem Şenocak (Fevzi), Serkan Altunorak (Suat), Umut Yeşiladağ (Ege), Nilay Yeral (Ece) vd.

Dizinin notu: ★★★★★

Dizilerin tüm bölümlerinin aynı anda yayına alınmasının sakıncalarından biri de hızlı tüketime neden olması. Bir günde bütün bölümler izleniyor. Hele de mini diziler çabucak bitiyor. Bu da üzerinde yeterince durulmasını ve tartışılmasını engelliyor. Tabii bir de bu dizi ve içerik çöplüğünde hemen sonraki vakit geçirme aracına geçme telaşı da var. Zaman kaybetmeyelim, hepsini izlemeye çalışalım. Bu düşünce, bu her şeyi hızla tüketme kaygısı bizi mahvediyor.

Uysallar'ın başına da bu geldi işte. Mart'ın sonunda Netflix kütüphanesinde yerini aldı, bir hafta kadar hareketsiz (tabii ki ağırlıklı olarak sosyal medya üzerinden) konuşuldu, paylaşıldı. Sonra vin turizm! Esamisi bile okunmaz oldu. Bu acaba bu diziyi özgü bir durum muydu bilmem, zira **Aşk 101** ve **Atiye** bile daha çok çene (pardon klavye) yorulmasına sebep olmuştu. TV gündemini Uysallar'dan uzun mesgul eden **Bir Başkadır**'i da anımsamak gerek. Haydi, Aşk 101 filan neyse de Uysallar, Bir Başkadır kadar da konuşulmadı. Oysa bu dizi de ülkenin belli bir kesimine ve son yıllarda yaşadığımız tüm sorunlara belirli bir perspektiften bakan ve üzeri azıcık örtülü, absürt olsa da güçlü bir mizahla siyasi, toplumsal yapıyı eleştiren bir yapıya sahip. İki dizinin konu aldığı kesimlerdeki farklılıktan söz edilebilir belki. Bir Başkadır'ın sempatiyle baktığı karakterler, şehrin kıyısında yaşayan, tabir-i caizse varoşlarda yaşayanlardı sonuçta. Uysallar'da ise varoş yok ama varlıkta bir yokluk, zenginlikte bir boşluk var. Varoş değil varoluş krizi var. Neredeyse burjuva diye nitelendirilebilecek bir aile merkezde. Ve tabii bir de üst düzey şirketlerde çalışan beyaz yakalılar...

EDEBİYATÇI-SİNEMACI ORTAKLIĞI

Diziyi ilgili öne çıkan unsurların başında, özellikle son dönemde sinemamızda pek alışık olmadığımız bir birliktelik geliyor. Oyuncu-yönetmen **Onur Saylak** ve yazar **Hakan Günday**'ın iş birliği, ilginç, özgün örnekler sunarak ilerliyor. Günday'ın **Daha** (2017) romanını birlikte uyarlamışlardı. Ardından o epey ilginç **Şahsiyet** (2018) dizisi geldi. Sanırım bu diziyi birlikte ikilinin projeleri de çok daha geniş bir destek alanı buldu. Uysallar ikinci dizi projeleri. Bir de yine Netflix için yaptıkları **Nuh Boğulu** adlı filmin çekimleri sürüyor. Aslında bu tür bir ortaklık pek kolay sürdürülüyor. Edebiyat

Uysallar

alanında ürün veren yazarlarla sinemacıların buluşması çoğu kez bir ego alanına dönüşür. Anlaşılan o ki Hakan Günday ve Onur Saylak gerçekten yaratıcı bir iletişim ve belli ki bir tür dostluk hâline. Ortaya çıkan işlerde de bu duyguyu kendini hissettiriyor.

Bu arada dizi için "Bir Hakan Günday-Onur Saylak fikri" ifadesini kullanmışlar. Buradaki 'fikir', ortak yaratımın altını çizmenin yanında ilginç bir çıkış noktası yakaladıklarını vurguluyor. Ama bu da biraz iddialı olmuş. Çünkü dizi genel olarak yeni bir şey anlatmıyor. Sadece yaşamın geldiği noktadan mutsuz olan başkarakter Oktaç'ın lise günlerindeki gibi "punk" hayatına dönmeye ve ikili bir yaşam sürmeye başlaması var. Aslında punk kültürünü temel alan hikâye orijinal, zira bizim sinemada temsilini neredeyse hiç olmayan, 80'lerin kimi filmlerinde ancak bir hiciv ya da kötüleme malzemesi olarak küçümsenen bir alt kültür var. Müzik akımı olarak başlayan ve giderek anarşizmin kendine has ifade yollarından birine dönüşen, dolayısıyla müktedirleri ziyadesiyle rahatsız eden bu akım, liberalist söylem içinde eriyip bir tür moda dönüşerek evcilleştirilmiş. Dolayısıyla sistem herkesi yutuyor.

BÜTÜN DERMİMİZ 'SİSTEM'

Uysallar'ın da derdi geniş planda 'sistem'le demek mümkün. Yaşama tutunmak için bir amaç arayın bireylerin trajedisini, düzen güçlerinin kurduğu 'sözde' güvenli yaşam içinde eriyip gidiyor. Geriye bir boşluk kalıyor. Ya da hiçlik. Dizinin başlarında bu tükenmişlik duygusunu yalnızca Oktaç'ın yaşadığını zannediyoruz, oysa hikâye açıl-

dıkça, Uysallar ailesinin her bir üyesi bir tür varoluş krizinin içinde resmediliyor. Anlaşıyor ki Oktaç'ın kaçmak istediği hayattan kimse memnun değil. İşin kötüsü, en büyük sorunları da iletişimsizlik. Dizinin olay örgüsünü inşa ederken başvurduğu yöntemlerden biri de bu. Bireyler arasında ki çatışmada somut bir cisim gibi varlığını hissettirmişiz bu boşlukta, dışından başka konuşan, içinden bağırın, çılgın atan karakterler var. Günümüz toplumuna dair eleştirisinin gerçeklikle en çok örtüştüğü alan da burası. Tabii bu konular, özellikle bağımsız Amerikan sineması ve Batı Avrupa filmlerinde defalarca işlendi. Hâlâ aynı çukurdaki debeleniyoruz yani. Ya da belki de 2000 sonrası neo-liberal politikalar sayesinde yeni zengin sınıflara merhaba diyen ülkemiz bu 'boşluk içinde yüzen kentli sınıf'la daha yeni yeni yüzleşiyor.

Uysallar, şükür ki bundan ibaret değil. Hakan Günday birbirine güçlü eklenen olay örgüleri kurmakta maharetli ve bunu sinemal anlatmaya da taşımış. Dizi böyle bir aile tasvirine nezdinde devletin durumu, toplumsal yapıya da bakıyor. (Ağırlıklı olarak üst sınıflar üzerinden tabii.) Kimi simgesel unsurlara başvurarak ülke yönetimine ait sıkıntılar da alt metinde işliyor. Hapishane imgesi bu anlamda metnin merkezine yerleşen bir metafor. Avrupa'nın en büyük hapishane projesini yapmak için bakanlıktan gönderilen Berhudar Bey'in yönetiminde Oktaç bir proje hazırlıyor. Böylece yaşamın ve kişinin kendisinin kocaman bir hapishane olduğu fikri, bölümler içinde çeşitlenmelerle sunuluyor.

SİNE-HABER/YORUM

BİR DE DISNEY ÇIKTI BU DİJİTAL PLATFORM ÇILGINLIĞINDA

Dört tarafımız, köşe bucağımız dijital platformlarla sarılmış durumda. Ki hâlihazırda izlediğimiz 'streaming' platformları yetmez(z)miş gibi yenileri gelip duruyor. Dünya çapında yayın yapıp bizim piyasaya henüz girmemişler de cabası. İşte onlardan biri, Netflix'e büyük bir rakip olacağı söylenen Disney+, bu ay dolaşıma soktuğu reklamlarla hızını artırdı, ülkemizden gelecek üyelerin iştahını kabartarak ilginç tanıtım fiyatı adı altında bir kampanyayla keseleri de memnun edecek kendine bağlamak istiyor. 14 Haziran'da aktif izlemeye açılacak Disney+'nın bünyesinde bulunan büyük yapımcı şirketleri, beraberinde dünya çapında ses getiren, eğlence sektörünün en gösterişli film ve içeriklerine sahip.

İşin içinde Disney, Lucas Film, Marvel Studios, Pixar, National Geographic gibi dev şirketler olunca geniş kitlelere hitap etme konusunda bu platform oldukça iddialı bir hâle geliyor. Türkiye'deki eğlence tüketicileri de merak ve heyecanla 14 Haziran'ı bekliyor. Böylelikle sinemaseverler için pek çok görkemli filme ulaşmak mümkün olacak.

Star Wars serisi ve sonradan bu külliyata eklenen **The Mandalorian**, **Obi-Wan Kenobi** gibi diziler, **The Simpsons**, **The Walking Dead**, **How I Met Your Mother** gibi çok sevilen seriler, **Enkanto**, **Luka**, **Soul** gibi animasyonlar, Marvel sinematek evrenine bağlı o bitmek bilmez filmler karşımıza çıkacak. Şirket ayrıca bu yıl gösterime giren

ve büyük ses getiren **Bergen** gibi Türk filmlerinin de gösterim haklarını almış.

Disney kuşkusuz Netflix'e ciddi bir rakip olacak. Neredeyse yüz yıllık bir yapımcı şirketi olmanın getirdiği tarifsiz bir kurumsallık birikimi de mevcut. (Tabii bu bir yandan olumsuz da bir şey aslında, film üretimi açısından küçük, bağımsız ve yaratıcı isim ve süreçleri

engelleyen bir sürü uygulamanın da kurumsallık adı altında sürdürülmesini sağlıyor. Daha çok para neredeyse ve nasil üretilecek sistem oraya yöneliyor çünkü.) İnternet dünyasının getirdiği yaygın dolaşım heyecanını fırsat bilen bu birikim umarım nitelikli yeni filmlerin üretilmesini sağlar. Disney, Netflix'in Türkiye özelinde pek başaramadığı özgün proje açığını iyi değerlendirir ve özellikle sinema adına gerçekleştirilebilecek yaratıcı, farklı işlere dilerim destek verir. Özellikle son yıllarda TRT'nin yönlendirdiği animasyon sinemamızın sıkıştığı dar kalıpları kırmada Disney'in yüz yıllık deneyimleri acaba yol gösterir mi? Bunu da herhâlde zaman gösterecek.

GÖSTERİME YENİ GİRENLER

ALLAH YAZDIYSA BOZSUN

(Y: Barış Yöş)

İlginç bir fikre dayanma iddiasıyla çekilse de özgün bir şey barındırmayan vasat bir romantik komedi. Rüyasında arkadaşının nişanlısıyla evlendiğini gören **Gonca Vuslateri**'nin başına gelenler. **Julia Roberts**'in **En İyi Arkadaşım Evleniyor**'unu anımsattı. Yeşilçam filmlerinden de pek farklı değil. (105 dk.)

KURTULUŞ HATTI

(Y: Selman Kayabaşı)

Telgraf memuru Hamdi Bey'in Kurtuluş Savaşı'nda büyük önem taşıyan çalışmalarını ele alan film, бүçşesine göre başarılı bir prodüksiyona sahip ama bir kısmı oturmuş oyuncu seçimleri var, bazı mekânlar yapay ve senaryo klişelerle harmanlanmış. Ortaya vasat bir tarihî film çıkması gibi. (112 dk.)

KORKU TAKVİMİ

(Y: Yunus Şevik)

Mutlu bir evlilik ve çocuk beklentisi içindeyken korkunç (!) olaylar karşın bir kadın ve yine ucube bir korku filmi. Kötü oyunculuk, amatör senaryo, ucuz korkutma yöntemleri, kötü makyajlı yaratık figürleri görmekten hâlâ sıkılmadysanız görebilirsiniz elbet. Çünkü belli ki yapımcılar çekmekten sıkılmamış. (100 dk.)

TEPKİ

(Firestarter, Y: Keith Thomas)

Stephen King'ten ikinci kez uyarlanan oldukça gerilimli, sağlam çekilmiş bir film karşımızda. Teknik olarak yetkin biçimde kotalmış. Başrol oyuncusu **Ryan Keira Armstrong** iyi seçim. Senaryo türlü klişelerle örülü ama yeteneklerinden korkan ve sonra gücünü kontrol etmeyi öğrenen çocuk konusu başlarıyla ele alınmış. (94 dk.)

VORTEX

(Y: Gaspar Noe)

Gaspar Noe, her zamanki tarzını biraz bırakıyor ve sevgi dolu yaşlı bir çiftin dünyasına kamerasını uzatıyor. Pek çok yorumsuz film **Haneke**'nin **Aşk**'ına bir yanıt olduğunda birleşiyor. Üstelik efsane korku film yönetmeni **Dario Argento** başrolde. Ayakları yere biraz daha sağlam basan bir Noe filmi olabilir. (142 dk.)

ZEHİRLİ TOHUMLAR: ÖLÜM YOLU

(Y: Burhan Keskin)

Trafik kazası yapınca panik olup kaçan gençlerin başına birtakım varlıklar musallat oluyor. Ve cezalandırılmaları gerekiyor. Bu bildik öyküyü yeni keşfetmiş gibi davranan film amatör oyuncuları, gelişmeyen senaryosu ve korkutuculuk sahneleriyle haftanın diğer lüzumsuz korku filmi. (78 dk.)

GEKİJOUBAN JUTSU KAİSEN 0

(Y: Sung-ho Park)

Jujutsu Kaisen manga serisinden uyarlanan bu Japon animasyonu, kısıtlı salonda gösterilecek muhtemelen ama türün meraklısıyanız tatmin edici unsurlar taşıdığı söylenebilir. Özellikle Japon korku unsurları ve kötü ruhlarla mücadele eden genç kahraman miti sürükleyici görünüyor. (105 dk.)

MEFRUH: VAHŞETİ CİN

(Y: İlker Tuñay)

Daha rezili olur mu dediğim her hafta daha kötüsüyle karşılaşıyoruz. İşte bu haftanın en paçoz korku filmi. Diğer ikisi bunun yanında Hollywood bile kalabilir. Amatörün amatörü, ne anlattığı bile belli olmayan bir absürtlük abidesi. Bir de artık 'tekinsiz' denince akla hep terk edilmiş köy gelmesin yahu! (61 dk.)

EJDERHAM VE BEN

(Dragon Rider, Y: Tomer Eshed)

Ejderhalar nedense daima popüler. İşte Hollywood dışı sayılabilecek küçük stüdyolardan gelen bir animasyon daha. İnsanları fark eden ejderhalar, asırlarca süren düşmanlıkları sonlandırmak için serüvene çıkıyor. Çizim kalitesi Pixar ve Disney'in büyük işleri kadar değil ama yine de keyifle izlenebilir. (93 dk.)

